

کهن سال ترین مسجد تهران

۲۸ خرداد ۱۳۹۴ ساعت ۱۸:۳۵

مسجد جامع بازار، کهن سال ترین مسجد تهران، که حدوداً قدیمی ترین شبستان آن شاید بیش از حدود هزار سال عمر دارد که به شبستان آیت الله شاه آبادی معروف است و شبستان دوم آن، شبستان عتیق است که بیش از ۷۰۰ سال عمر دارد و شبستان گرم خانه که در طول قبل از انقلاب و در زمان طاغوت به عنوان گرم خانه بوده، در خیابان ۱۵ خرداد قرار دارد

آن زمان مساجد یک شبستانی داشتند که مسافری در آن اسکان می کردند و اسم این شبستان ها را می گذاشتند شبستان های گرم خانه. این شبستان حدود ۵۰۰ سال عمر دارد و شبستان ۴۰ ستون که بزرگ ترین و عظیم ترین اثر تاریخی استان تهران از نظر مساحت است و حدود ۲۰۰۰ متر مساحت دارد و در سال ۱۳۸۰ توسط آیت الله میرزا مسیح ساخته شده و سال ۱۲۴۰ توسط آقامیرزا عبدالله سعید، پسر آیت الله میرزا مسیح بازسازی شده و در طول این سال ها هم توسط آیت الله عظمی حاج حسن سعید تهرانی که پسر حاج آیت الله میرزا عبدالله سعید تهرانی بوده اقامه ی نماز جماعت شده است و این شبستان معروف است به شبستان سه محرابه، چون در سه وقت سه امام جماعت نمازهای صبح، ظهر، عصر، مغرب و عشاء را اقامه می کردند. اما اکنون چون مسجد در بافت تجاری (بازار) قرار دارد، این گونه نیست. بافت مسجد جامع که در بافت تجاری امروز قرار دارد قبل در بافت مسکونی بوده و در بافت مسکونی همه ی شبستان زیرزمین که الان امام جماعت آن آیت الله حاج آقا مجتبی تهرانی است، و از حدود ۴۰ یا ۵۰ سال پیش تاکنون به این مهم پرداخته اند. شبستان ایوان که به نام آیت الله استرآبادی است. یک شبستان هم بیرون از مسجد، جنب حمام شیخ قرار دارد، مقداری از حمام شیخ نیز از موقوفات مسجد جامع تهران می باشد.

تاریخچه شبستان های مسجد

آثار ملی ای که در مسجد جامع وجود دارد و به ثبت رسیده است، به دوران آل بویه، قاجار، صفویه و... معماری های اسلامی درش به کار رفته بازمی گردد و یکی از شاخص های مهم معماری اسلامی به شمار می رود. اکثر بنای ظاهری شبستان، به سبک معماری ابتدای اسلام است، مثلاً شبستان آیت الله شاه آبادی چهار ایوانه و یک محراب دارد که محراب توسط ۶ بادگیر یزدی به بام وصل می شود و این شبستان که حدود ۴۰۰ متر بنا دارد، بدون کولر و بخاری معتدل می شود. شبستان عتیق حدود ۷۰۰ متر، شبستان گرم خانه حدود ۳۵۰ متر، شبستان زیرزمین حدود ۳۰۰ متر، شبستان ایوان حدود ۲۰۰ متر و شبستان چهل ستون - همان گونه که آمد - حدود ۲۰۰۰ متر بنا دارد. بنای بیرونی که شبستان ها را به هم متصل کرده است حدود ۶۰ سال قبل مرمت، کاشی کاری و بازسازی شده است.

جوان ترین شبستان، شبستان ایوان است که در حدود ۷۰ سال عمر دارد.

اولین مسجد جامع تهران

قبل از انقلاب مسجد جامع بازار، تنها مسجد جامع تهران بوده است، اما پس از فتوای امام خمینی(ره) مبنی بر قرار گرفتن تهران در زمره ی بلاد کبیره، مساجد متعددی در شهر تهران ساخته شد، مثل جامع جمهوری، مسجد جامع افسریه، مسجد جامع نارمک، مسجد جامع پونک، مسجد جامع ضرابخانه، مسجد جامع چیدر، مسجد جامع شمیران و... ولی هنوز به دلیل این که این مسجد در بافت اصلی تهران و نه شهرستان های آن قرار دارد، از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

اعتکاف در مسجد جامع

سال ۱۳۶۰ اولین اعتکاف تهران در این مسجد برگزار شد، به این صورت که طلاب علوم دینی از قم به این مسجد آمدند و معتکف شدند و پس از چند سال این مسجد به عنوان مرکز اعتکاف استان تهران شناخته شد. به نحوی که در سال ۱۳۷۵ مسجد جامع بازار تهران بیش از ۵۰۰۰ معتکف داشت. اما در سال های بعد به دلیل تعدد مساجد جامع و نبود بودجه ی دولتی، از تراکم معتکفین در این مسجد کاسته شد و در سال ۱۳۸۱ جمع معتکفین به ۳۰۰۰ نفر رسید.

مسجد جامع بازار و دروس خارج فقه

قبل از انقلاب، این مسجد بیش از ۵۰ سال محل تلمذ و تدریس امام راحل(ره) بوده است. علمای بزرگ به این مسجد عنایت داشته اند و مدرس خود را در شبستان های آن قرار داده اند. برای نمونه می توان به حضرات آیات: «شاه آبادی، سید حسن رفیعی قزوینی، مسیح، سبط الشیخ، حاج میرزا عبدالله، کمره ای، میرزا عبدالله سعید و حسن سعید».

همچنین بسیاری از روحانیون و بزرگان حوزه، از جمله مرحوم شهید مطهری، مسجد جامع و کتابخانه ی آن را مأمّن خود می دانستند و در آن حضور می یافتند.

کتابخانه ی بزرگ مسجد جامع بازار

قبل از انقلاب فرقه ی ضالّه وهابیت مدعی شد که قرآن تحریف شده است. آیت الله حاج حسن آقای سعید تهرانی که در نجف اقامت داشت و نزد آیت الله خویی و دیگران تحصیلات علوم دینی را ادامه می داد، به دستور پدرش (حاج میرزا عبدالله) از نجف به تهران باز می گردند و به فکر می افتند که یک گنجینه ی قرآن را در مسجد جامع فراهم کنند و بدین گونه بزرگ ترین و

عظیم ترین گنجینه قرآن دنیا در مسجد جامع تهران گردآوری شد. قرآن های متعددی اعم از نسخ خطی، چاپی و... از صدر اسلام به بعد تهیه شد و به عنوان گنجینه ی قرآن کریم در مسجد جامع ضبط شد.

این کتابخانه حدود ۲۶۰۰ متر زیربنا دارد و سالن مطالعه ی آن ۹۰۰ متر است. مخازن کتاب در سه طبقه، حدود ۴۰ هزار کتاب مختلف را در خود جای داده است و از ساعت ۸ صبح تا ۱۲ ظهر آماده ی پذیرایی عموم پژوهشگران و علاقمندان مطالعه می باشد.

مجله خیمه ، شهریور ۱۳۸۳ - شماره ۱۵

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۰۷۱۶/تهران-مسجد-ترین-سال-کهن/۳۰۷۱۶>